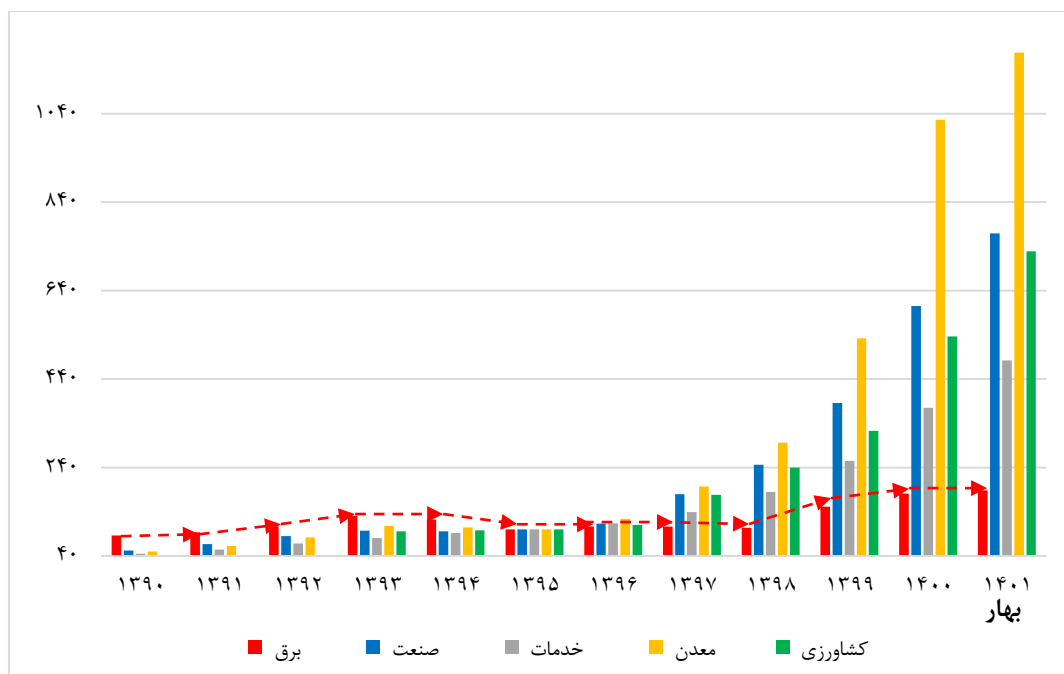

کاهش تورم فصلی، تورم نقطه به نقطه و تورم سالانه بخش برق

کاش می‌توانستیم از این خبر خوشحال شویم.

برق، تنها بخش اقتصادی است که در گزارش شاخص قیمت تولیدکننده مرکز آمار ایران در بهار ۱۴۰۱ برای آن ثبت شده است: **"کاهش تورم فصلی، کاهش تورم نقطه به نقطه و کاهش تورم سالانه"**. شاید این عبارت کلیشه‌ای که "عجیب اما واقعی" در اینجا کاربرد داشته باشد و البته در چنین موقعیتی دیگر کلیشه نباشد. واقعیتی که در پشت این آمار پنهان است، جدی و نگران کننده است.

شاخص قیمت تولیدکننده چیست؟ چطور محاسبه می‌شود و چرا برای تولیدکنندگان برق چنین روندی را نشان می‌دهد؟ مرکز آمار ایران که اطلاعات این شاخص را منتشر می‌کند، آن را از آمارهای پایه‌ای و ضروری قیمت می‌داند که به عنوان مهم‌ترین ابزار بررسی روند قیمت کالاها و خدمات تولید شده در داخل کشور دارای کاربردهای اساسی و گوناگون از جمله ارزیابی برنامه‌های توسعه اقتصادی می‌باشد. قیمت تولید کننده مبلغی است که تولیدکننده به ازای فروش یک واحد از کالا یا خدمت تولید شده از خریدار دریافت می‌کند و شاخص بهای تولیدکننده روند تغییرات قیمت‌ها را از دیدگاه تولیدکننده نشان می‌دهد. شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق، تغییرات قیمت برق تولید شده توسط نیروگاه‌های کشور را که به شرکت‌های توزیع برق فروخته می‌شود، نشان می‌دهد و قیمت برق مقدار پولی است که برای واحد معینی از برق توسط خریدار بازار برق به نیروگاه پرداخته می‌شود. بنابراین در این جا صحبت از برق فروشی به مصرف کنندگان و شهروندان و بهای آن نیست. در محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده برق جامعه هدف تمام نیروگاه‌های تولیدکننده برق در کشور است که برق تولید شده را در بازار برق به فروش می‌رسانند. اطلاعات مربوط به قیمت تولیدکننده برق به صورت ماهانه از شرکت مدیریت شبکه برق جمع‌آوری می‌شود. با توجه به این توضیحات، روند شاخص مذکور برای بخش‌های برق، صنعت، معدن، خدمات و کشاورزی در نمودار زیر به تصویر کشیده شده است.

در تحلیل این نمودار ذکر دو نکته بسیار مهم، الزامی است. نخست آن که سال پایه در محاسبه شاخص سال ۱۳۹۵ می باشد و از همین رو در این سال رقم شاخص در تمامی بخش ها ۱۰۰ است. همان گونه که مشاهده می شود پیش از سال ۱۳۹۵ نمودار بخش برق بالاتر از سایر بخش ها و بعد از این سال با اختلاف قابل توجهی پایین تر از سایر بخش ها است. این اتفاق در شاخص سازی، زمانی ایجاد می شود که روند قیمت در سایر بخش ها با شیب بسیار زیادی رو به افزایش گذاشته در حالی که بخش برق از چنین روندی تبعیت نکرده است. در نتیجه زمانی که عدد قیمت را برای تمامی بخش ها در سال ۱۳۹۵ به ۱۰۰ شاخص می کنیم، اعداد سال های قبل از ۱۳۹۵ برای سایر بخش ها بسیار کوچک می شود اما بخش برق چون به طور کلی افزایش شدیدی را تجربه نکرده است، در فرآیند شاخص سازی چنین تقلیلی نمی یابد و در نتیجه در سال های قبل از سال پایه بالاتر از سایر بخش ها قرار می گیرد. بنابراین نباید از این نمودار این گونه برداشت شود که پیش از سال ۱۳۹۵ تولید کنندگان برق وضعیت بهتری از سایر بخش ها داشته اند. هر چند که در سال های ابتدای دهه ۹۰ و تا زمانی که نرخ های بازار برق از تعدیل سالیانه برخوردار بوده، وضعیت درآمدی تولیدکننده برق با سایر تولیدکنندگان تناسب و هماهنگی داشته است.

نکته دوم آن که از سال ۱۳۹۵ به بعد، همان گونه که مشاهده می شود روند قیمت در تمامی بخش ها به شدت افزایشی است به طوری که در بخشی مانند معدن در فاصله ۱۳۹۵ تا بهار ۱۴۰۱، شاخص قیمت به بیش از ده برابر می رسد. صنعت افزایش ۷,۶ برابری و حتی کشاورزی افزایش ۷,۳ برابری را تجربه می کند. در حالی که در بخش برق رقم شاخص از ۱۰۰ در سال ۱۳۹۵ به ۱۸۸ در بهار ۱۴۰۱ رسیده است و به جز در سال های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ که به دلیل تعدیل سقف قیمت انرژی در بازار برق افزایش اندکی را شاهدیم، افزایش دیگری مشاهده نمی شود. **افزایش اندکی که در بهار ۱۴۰۱ مجدداً به دلیل عدم اعلام سقف جدید قیمت در بازار برق متوقف شده است.**

در علم اقتصاد گفته می‌شود سیگنال‌های قیمتی برای هر دو گروه مصرف کننده و تولیدکننده از جمله قوی‌ترین سیگنال‌های بازار هستند که مستقیماً بر رفتار مصرفی و تولیدی اثرگذارند. حال سوال این جاست با این شیوه قیمت‌گذاری دستوری در بازار برق که از کم‌ترین تناسبی با روند قیمت‌ها و تورم در سایر بخش‌ها برخوردار نیست، کدام سرمایه‌گذار سرمایه خود را در مقایسه بخش برق با سایر بخش‌ها به این صنعت زیر ساختی وارد خواهد کرد؟

"کاهش تورم فصلی، کاهش تورم نقطه به نقطه و کاهش تورم سالانه در بخش برق". کاش می‌توانستیم از این خبر خوشحال شویم اما در واقع این گزاره نتیجه‌ی آماری واقعی و بسیار نگران کننده برای آینده‌ی روشنایی خانه‌ها، کارخانه‌ها، معابر و جاده‌ها، بیمارستان‌ها و مدارس و تمامی ارکان رفاه، امنیت و رشد اقتصادی زندگی ماست.